

VARKENS

Dierenwelzijnsnormen voor varkens met 1 ster

De specifieke normen voor het kenmerk en de benodigde controle voor zover IKB Varken daarin al niet voorziet, staan ook opgenomen.

Niet voor verspreiding. Aan deze criteria kunnen geen rechten worden ontleend. Onjuistheden en aanpassingen voorbehouden.

AH = administratief herstel, HI = Herstel Inspectie, Schorsing = herstel aantonen binnen 3 maanden middels een HI in tussentijd geen aflevering onder Beter leven, Uitsluiting = uitsluiting voor min. 1 jaar van beter Leven.

Definitie: Een 'verbouwing' is een bouwkundige wijziging aan een bestaand gebouw. Dit kan een uitbreiding zijn, maar ook een gewijzigde indeling.

Versie: 28.04.2014

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
	Algemeen			
A01	Registratie deelnemers VA01.01 VA01.03	Alle deelnemers aan de varkensvleesketen worden geregistreerd. Dat wil zeggen de deelnemende varkenshouders, slachterijen, vleesverwerkers, verkopers en detailhandelaren tekenen een overeenkomst waarbij zij aangeven de criteria uit dit reglement te kennen en deze na te leven en mee te werken aan de controle hierop.	Er dient een ondertekende overeenkomst op het bedrijf aanwezig te zijn.	AH
A02	Kennis & vaardigheden	Er moet aangetoond worden dat de veehouder en zijn personeel de nodige kennis en vaardigheden heeft van diergezondheid, dierenwelzijn, diergedrag en van diverse veehouderijsystemen. Het bedrijfseigen personeel heeft tenminste MAS veehouderij of 1 jaar werkervaring in de intensieve varkenshouderij, of werkt onder verantwoordelijkheid van iemand met genoemde kwalificaties.	Diploma's en certificaten zijn aanwezig op het bedrijf. Hiervan wordt een overzicht bijgehouden. Controleer en noteer of het overzicht van de kennis en kwalificaties van de veehouder en het personeel aanwezig is en of het voldoet aan de voorwaarden. Noteer laatste datum aanpassing van het overzicht.	Waarschuwing
A03	Cursus mens-dier interactie	De direct verantwoordelijke voor de dagelijkse werkzaamheden heeft een passende cursus gevolgd inzake mens-dier interactie uit oogpunt van dierenwelzijn en productie en het herkennen van signalen van verminderd welzijn. Bijv. een cursus varkenssignalen.	Controleer of het bewijs van met goed gevolg volgen van een relevante cursus, als varkenssignalen, in de administratie aanwezig is van alle (bedrijfseigen)personen die met de dieren in aanraking komen.	Waarschuwing
A04	Controle varkenshouders VA01.03	De hele keten is IKB gecertificeerd. (Q&S en Certus worden niet als gelijkwaardig beschouwd.)	De varkenshouders krijgen jaarlijks een IKB controle hetgeen blijkt uit de aanwezigheid van recente beoordelingsbrief/ geldig IKB	Schorsing

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
A05	Controle slachterijen, vleesverwerkers, verkopers	Met een ter zake kundige en onafhankelijke controle instantie zijn afspraken gemaakt om: <ol style="list-style-type: none"> minstens eenmaal per jaar bij deelnemende slachterijen het aantal voor de varkensketen geslachte dieren, de hoeveelheid vlees en de tracking en tracing hiervan te controleren, minstens eenmaal per jaar bij de deelnemende vleesverwerkers en de deelnemende verkopers de tracking en tracing van het vlees van de varkensvleesketen te controleren. 	certificaat. Noteer naam en registratienummer IKB slachterij en eventueel uitsnijderij. (Er dient een sluitende tracking en tracing van dieren en vlees te zijn. Bovenop de geldende EU hygiëne regels ter zake moet duidelijk zijn welke varkens en welk vlees tot de varkensketen behoren.)	HI
Voeding				
AV01	Drinkwater VV05.08 Vb art 13.2	Ieder varken vanaf 2 weken leeftijd dient onbeperkt over drinkwater te beschikken. Bij brijvoer betekent dit dat er een aparte drinknippel / -bak met vers drinkwater aanwezig moet zijn.	Controleer of er ad lib drinkwater verstrekt wordt. Noteer afwijkingen.	HI
AV02	Voerkwaliteit VV01.01a	Er dient voldoende en GMP+ voer verstrekt te worden ten behoeve van voedings- en gedragsbehoeften.	Het voer is GMP+ gecertificeerd varkensvoer. Noteer naam en plaats voederleverancier laatste 2 ronden.	AH
Management				
AM01	Dagelijkse inspectie dieren	Alle (geheel of deels) binnengehouden dieren worden dagelijks geïnspecteerd. Vleesvarkens 1x per dag, gespeende biggen en kraamzeugen 2x dag.	Vraag de varkenshouder naar de dagelijkse routine m.b.t. rondgang op het bedrijf en noteer deze.	Waarschuwing
AM02	Calamiteiten	Er moet een calamiteitenplan zijn voor noodgevallen, zoals het uitvallen van bedrijfsapparatuur. Het personeel is hiermee bekend en weet wat te doen bij calamiteiten. Het calamiteitenplan hangt zichtbaar op het bedrijf.	Controleer of het calamiteitenplan aanwezig is en zichtbaar op het bedrijf hangt.	AH
AM02a	Noodstroomaggregaat VH04.01a VH04.01b	Indien gebruik gemaakt wordt van mechanische ventilatie moet er een werkend alarm en noodstroomaggregaat aanwezig zijn. De noodstroomaggregaat dient elke 2 maanden getest te worden. In andere gevallen moet er een contract zijn dat binnen 4 uur een werkende noodaggregaat geïnstalleerd wordt.	Controleer of bij mechanische ventilatie op natuurlijke ventilatie of een noodaggregaat overgestapt kan worden. Noteer de data van afgelopen jaar waarop de noodstroomaggregaat getest is en welke noodsituaties hebben plaatsgevonden.	HI
AM03	Brandveiligheid	Met het oog op brandveiligheid wordt de	Controleer of er is een rapport aanwezig is dat	Waarschuwing

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
		elektrische installatie minimaal eens in de vijf jaar (ingangsdatum 1 april 2010) door een deskundige gekeurd.	aantoont dat de keuring heeft plaatsgevonden. Noteer datum laatste keuring.	
AM04	Ventilatiesysteem	Mechanische ventilatiesystemen op het bedrijf worden minimaal eens in de vijf jaar (ingangsdatum 1 april 2010) door een deskundige gecontroleerd.	Controleer of er onderhoud aan de ventilatie plaatsvindt en een verslag van de laatste controle aanwezig is. Noteer datum laatste controle.	Waarschuwing
AM05	Tegengaan staartbijten	De varkenshouder monitort voortdurend de bedrijfsomstandigheden op het voorkomen van staartbijten en op de mogelijkheden dit te verminderen. Danwel door dit punt opgenomen te hebben in het gezondheidsplan, of separaat met de dierenarts een analyse heeft gemaakt ten aanzien van de bedrijfsomstandigheden (afleidingsmateriaal, klimaat, voeding).	Controleer of de varkenshouder actief bezig is met het tegengaan van staartbijten. Bereken van 1 afdeling het percentage beschadigde staart en controleer of er acties met de dierenarts zijn ondernomen.	HI
Gezondheid				
AG01	Vaste dierenarts VG05.01 VG01.01a	Elk varkensbedrijf moet een contract met een vaste GVP erkende varkensdierenarts c.q. dierenartsenpraktijk hebben.	Controleer of er een contract met een GVP varkensdierenarts aanwezig is. Noteer naam dierenarts en plaats dierenartspraktijk	AH
AG02	Gezondheidsplan VG01.01a VG05.02a	Elk veehouderijbedrijf heeft een samen met de GVP dierenarts opgesteld gezondheidsplan. Hierin worden gezondheids- en verzorgingsactiviteiten voor de hele jaarproductiecyclus beschreven. Dit plan wordt jaarlijks door de veehouder in overleg met zijn vaste dierenarts geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd.	Controleer of er een gezondheidsplan aanwezig is. De varkenshouder en de dierenarts dienen het plan te ondertekenen en evaluaties en aanpassingen te noteren. Noteer data laatste 3 evaluaties en aanpassingen.	AH indien onvolledig, Schorsing indien gezondheidsplan niet aanwezig. Sanctie boven IKB
AG03	Gezondheidsregistratie, gaat verder dan AG2 VT05.02 VG03.03 (noteren gaat verder)	Alle gevallen van sterfte, ziekte-uitbraken en euthanasie van ernstig zieke en/of gewonde varkens worden genoteerd en met de dierenarts besproken. Indien noodzakelijk wordt dit grondig onderzocht, de onderzoeksresultaten en ondernomen acties worden genoteerd.	Controleer de aanwezigheid van een gezondheidsregistratie en noteer 3 laatste data van registratie met reden.	AH, bij 2 ^o constatering HI
AG04	Uitval	De jaarlijkse sterfte van gespeende biggen en vleesvarkens ≤ 1,9%. Afwijken is toegestaan met een verklaring van de dierenarts, echter niet 2 jaar op rij en niet meer dan 2 jaar. Uitgezonderd incidenten en besmettelijke dierziekten, met verklaring van de dierenarts.	Controleer het sterftepercentage en noteer het % van de afgelopen 2 jaar. Voor bepaling van de sterfte wordt euthanasie niet meegeteld (hiervoor is het welzijn al beoordeeld door de arts).	AH indien registratie niet volledig, of verklaring van de dierenarts niet aanwezig. Schorsing indien registratie niet aanwezig.
AG05	Evaluatie gezondheid	Slachtbevindingen van de vleesvarkens (d.w.z.	Controleer of in de administratie	AH

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
	Gaat met betrekking tot poot- en klauwafwijkingen verder dan VG05.04a VG05.02a	orgaan- en karkasafwijkingen, alsmede bevindingen inzake huid en poten), alsmede gezondheidsbemerkingen, resultaten gangscore & klauwencheck en uitval (voor zowel vleesvarkens als zeugen) worden minimaal 2 keer per jaar besproken met de dierenarts, evt. samen met de veevoedadviseur.	terugkoppeling van de slachterij te vinden is, alsmede een door de dierenarts ondertekend gespreksverslag met betrekking tot de slachtbevindingen.	
AG06	Dier- en medicijnadministratie	Van elke productie-eenheid worden in de administratie geboorten, aankopen en sterfte van dieren bijgehouden, evenals het gebruik van medicijnen.	Controleer of de administratie mbt geboorte, aankoop, sterfte en medicijngebruik aanwezig is, van de afgelopen 3 jaar en of deze correct is. (Bijvoorbeeld middels I&R registratie)	AH indien onvolledig. Schorsing indien niet correct of niet aanwezig.
AG07	Dierenartsenbezoek, IKB voorschrift VG05.03a gaat uit van een maandelijks bedrijfsbezoek, dit betreft een maandelijks bezoek aan de productie-eenheden.	Elke productie-eenheid van het veehouderijbedrijf wordt regelmatig (tenminste eens per maand) door de vaste dierenarts bezocht voor een algemene controlerondgang op het diergezondheid en dierenwelzijn en dit wordt geregistreerd.	Controleer of er een door de dierenarts ondertekend bezoekrapport is met daarin de bevindingen, van de afgelopen 3 jaar.	AH, bij 2 ^o constatering HI
AG08	Antibioticagebruik, gaat verder dan IKB voorschrift VG04.01III	In overleg met de dierenarts streeft de varkenshouder naar beperking van het antibioticagebruik. De varkenshouder geeft de dierenarts toestemming het medicijngebruik voor varkens door te geven aan de algemene veterinaire database VetCis en geeft de controleinstantie toestemming VetCis te raadplegen voor het betreffende UBN. Doel is het terugdringen van het antibioticagebruik in de sector.	Noteer dagdosering en of evaluatie heeft plaatsgevonden met dierenarts.	Waarschuwing
AG09	Gemedicineerd voer VV04.03	Gemedicineerd voer mag alleen op grond van een doktersattest worden verstrekt.	Neem een steekproef van 4 documenten van de afgelopen periode. Noteer van elk medicijn het attest.	HI bij vergunning PDV ipv dierenarts
AG10	Bloedmonsters VG08.01	Bloedmonsters (Salmonella, Blaasjesziekte, ziekte van Aujeszky) worden zoveel mogelijk in het slachthuis verzameld en niet bij varkens op het bedrijf getapt.	Controleer of in de administratie de analyses aanwezig zijn van de afgelopen 3 jaar. Voor 'cross sectionals' kan het nodig zijn op de boerderij te tappen.	AH

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
AG11	Ziekenboeg VS.01.01, VS01.02, VS01.03, VD01.04	Er is een aparte ruimte voor zieke, zwakke en gewonde varkens aanwezig met een capaciteit van minimaal 1% van het totaal aantal aanwezige dierplaatsen, de ziekenboeg. Naast zieke of gewonde varkens kan het ook nodig zijn een kwakkelend of zeer gestrest varken naar de ziekenboeg over te plaatsen als verblijven met andere dieren tot aanvullende welzijnsproblemen leidt, bijvoorbeeld als het varken niet in staat is te concurreren om voedsel.	Controleer of er een ziekenboeg aanwezig is. Noteer de capaciteit van de ziekenboeg en of het aan de voorwaarden voldoet.	HI indien ziekenboeg <1% van de capaciteit heeft.
		De ziekenboeg moet aan een aantal voorwaarden voldoen: - De ziekenboeg moet goed geventileerd, warm en droog zijn.		
AG11A	Vloeruitvoering	- De ziekenboeg moet voorzien zijn van een 40% dichte vloer, tenzij de dierenarts dit om veterinaire redenen ontraadt.		HI
AG11B	Vloeruitvoering * Gaat verder dan IKB voorschrift	- De ziekenboeg moet voorzien zijn van een ingestrooide vloer. (Het dichte vloerdeel mag uit rubbermatten bestaan met daarop stro en/of zaagsel). Stro heeft de voorkeur. *		HI
AG11C	* Gaat verder dan IKB voorschrift	- Een varken in de ziekenboeg moet oogcontact kunnen maken met andere varkens. *		HI
		- De ziekenboeg moet zo geconstrueerd worden dat zij gemakkelijk tussen elke bezetting door schoongemaakt en gedesinfecteerd kan worden, en dat een eventueel dood dier gemakkelijk verwijderd kan worden met minimaal risico op contact met andere dieren.		
		- Urine en mest van de ziekenboeg mogen niet in contact komen met andere dieren en moeten verwijderd worden op een manier die het risico op contact met andere dieren minimaliseert.		
AG12	Euthanaseren ernstig zieke dieren	Ernstig zieke dieren worden tijdig euthanaseert.	Noteer de data van euthanasie van de laatste 2 ronden en reden. De dierenarts maakt hiervan melding in zijn bezoekrapport.	AH
	Huisvesting			
AH01	Temperatuur	De omgevingstemperatuur mag niet te hoog of te		

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
	ADVIES:	<p>laag zijn. Dit veroorzaakt namelijk stress en de productiviteit wordt nadelig beïnvloedt. Als richtlijn kunnen de volgende temperaturen worden aangegeven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Drachtige zeugen in groep 15 tot 20 °C • Lacterende zeugen 15 tot 20 °C • Zogende biggen in de 1^e 72 uur 25 tot 28 °C • Zogende biggen na 72 uur 20 tot 22 °C • Gespeende biggen in 1^e stadium 28 °C in week 1, afnemend met 2 °C per week • Gespeende biggen in 2^e stadium 20 tot 22 °C • Vleesvarkens 20 tot 22 °C 		
AH02	Hittestress	Hittestress moet worden voorkomen. Dit kan door onder warme weersomstandigheden de dieren voldoende gelegenheid te geven apart te gaan liggen, in combinatie met systemen van ventilatie of door verneveling van water.	Noteer de maatregelen die het bedrijf neemt om hittestress te voorkomen.	HI
AH03	Luchtkwaliteit <i>VH04.01</i>	Alle stallen moeten dusdanig geventileerd worden dat stofniveau, relatieve vochtigheid en ammoniakgehalte niet schadelijk zijn voor de varkens. Gradatie: Laag; Gemiddeld; Hoog.	Noteer afwijking bij vermoeden van afwijkend stalklimaat zoals veel stof en sterke ammoniakgeur.	HI
AH04	Luchtinhoud	Om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen moet de inhoud van de stal minimaal 1,2m ³ per big en minimaal 2,4m ³ per vleesvarken zijn. Bij nieuw- en verbouw is dit een verplichting. In bestaande stallen met een kleinere inhoud wordt de ventilatie aangepast aan de minimale luchtverplaatsing voor ventilatie (vocht en ammonia afvoer).	Controleer luchtinhoud aan de hand van berekeningen van typen afdelingen zijn (m ² en hoogte). Noteer inhoud per big en vleesvarken. Bij plafondventilatie mag de ruimte boven het verdeelplafond meegerekend worden.	HI
AH05A	Licht <i>VH04.02</i> <i>VB art 10.1</i>	Er moet een duidelijk dag- en nachtritme in de stal zijn.	Stallen met kunstverlichting dienen een ononderbroken donkere periode te bieden van 8 uur binnen iedere 24 uur. Controleer of dag- en nachtritme gehanteerd wordt.	HI <u>Let op andere interpretatie en meetwijze dan IKB.</u>
AH05B	Lichtsterkte	Het kunstlicht moet minimaal 40 Lux bedragen.	Meet met een Luxmeter of 40 Lux gehaald wordt op dierhoogte. Noteer aantal Lux en gehanteerd lichtregime.	HI
AH05C	Lichtdoorlatend oppervlak	Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk in 2025 is	Noteer of lichtdoorlatende delen aanwezig zijn	HI

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
		het lichtdoorlatend oppervlak in muren en daken minimaal 2% van het vloeroppervlak.	en of deze schoon zijn. N.v.t. bij bestaande stallen.	
AH06	Schuurgelegenheid	De varkens, uitgezonderd de zeug in de dek- of kraamstal, hebben de gelegenheid om zich te schuren.	Het schuren kan tegen een ruwe muur (beton). Indien er een specifieke schuurvoorziening is aangebracht, dan deze noteren.	HI
AH07	Afleidingsmateriaal Gaaf verder dan IKB voorwaarde voor groepen <40 VH05.04	In hokken van minder dan 40 gelten of dragende zeugen, gespeende biggen of vleesvarkens wordt naast een ketting of ander 2 ^o speelgoed, tenminste een stevig touw of een blok hout aangeboden dat de varkens met elkaar kapot kunnen maken. Dan wel wordt afleidingsmateriaal aangeboden dat in vergelijkbare mate voorziet in de afleidingsbehoefte van het dier en door ASG is beoordeeld.	Controleer of het afleidingsmateriaal aan 3 van de 5 criteria voldoet: - wroetbaar, - bijtbaar, - eetbaar, - afbreekbaar, - noviteit. Met elkaar voldoen ze minimaal aan drie van de vijf criteria. Noteer wat er aangeboden wordt en aan welke 3 criteria het afleidingsmateriaal voldoet.	HI bij verdenking niet-structureel gebruik van afleidingsmateriaal of afleidingsmateriaal niet in orde. Schorsing bij ontbreken afleidingsmateriaal of slechts een ketting <u>Gaat verder dan IKB sancties</u>
AH08	Stroverstrekking voor groepen >40 Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 1 januari 2015.	In bestaande hokken van minstens 40 gelten of dragende zeugen, gespeende biggen of vleesvarkens wordt bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk 2015 stro verstrekt. Dan wel wordt afleidingsmateriaal aangeboden dat voorziet in vergelijkbare mate in de afleidingsbehoefte van het dier en door ASG is beoordeeld. Het stro dient permanent beschikbaar te zijn.	Er wordt stro verstrekt op één van de volgende manieren, waarbij dit ook stroverstrekking in de afscheiding van 2 groepen van 20 varkens mag zijn: - Er wordt een strospeelbak geplaatst, op elke 40 varkens minstens één, bestaande uit een storuif met een opvangbak voor gebruik van middellang tot lang stro en voorzien van kettingen en een houten balk (50cm lang en ongeveer 10cm diameter) horizontaal boven de opvangbak gehangen dmv meerdere kettingen. Het stroverbruik van een dergelijke bak ligt op 10-20 gr/dier/dag. Twee zeugen, drie biggen of twee vleesvarkens kunnen tegelijkertijd uit de bak strootjes trekken. De strospeelbak moet wekelijks met stro bijgevoerd worden; - Er wordt een stroswing opgehangen, op elke 40 varkens minstens één, bestaande uit een kunststofbuis die in een hokafscheiding gemonteerd is en in de richting van beide hokken kan 'slingeren'. De buis dient met stro gevuld te zijn en varkens kunnen dit al wroetend aan de	NVT indien bestaande stal Schorsing

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
			<p>onderkant van de buis verkrijgen. Door de kunststofbuis in hoogte te verstellen komt er makkelijker of moeilijker stro vrij uit de buis;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er wordt een automatisch stroverstrekkingsstelsel, een buizen transportsysteem, geïnstalleerd. Hiermee wordt dagelijks één of meerdere keren een kleine hoeveelheid stro verstrekt op de dichte vloer van het varkenshok. <p>Noteer wijze van stroverstreking.</p>	
AH09	Mestgelegenheid AANBEVELING	<p>Creëren van functiegebieden in het hok. Het varken is van nature zindelijk en wil liefst zover mogelijk van de vaste ligplek mesten. Om mesten op de daartoe bestemde plek zoveel mogelijk te stimuleren worden waar mogelijk in bestaande hokken en bij nieuw- en verbouw lig- en mestruimte zover mogelijk van elkaar gelegd. Verder wordt mesten op het mestrooster waar mogelijk gestimuleerd, bijvoorbeeld door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bij opleggen van dieren in het hok het mestrooster nat te maken, • licht en verse lucht op het mestrooster te laten vallen, • de dichte hokafscheiding ter hoogte van het rooster open uit te voeren met tralies, • een kruis of een schot op het rooster te plaatsen waar het varken veilig achter mesten kan. 		
AH10	Drinkwater Bij nieuw- en verbouw, of met ingang van 1 januari 2020. AANBEVELING	Bij nieuw- en verbouw en uiterlijk binnen 10 jaar moet elke afdeling een eigen watermeter hebben.	Controleer of drinkwater onbeperkt wordt aangeboden en of bij nieuwbouw of verbouw een watermeter geïnstalleerd is.	

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
	Zeugen			
Z01	Fokkerij ADVIES	Vrouwelijke fokdieren zijn genetisch vrij van problemen met geboorte. Alle vrouwelijke fokdieren zijn door de fokkerijorganisatie zodanig gefokt dat er geen problemen te		

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
		verwachten zijn. Sterftcijfer wordt met de dierenarts geanalyseerd tijdens dierenartsenbezoek.		
Z02	Uitval fokdieren VG05.04	Uitval van fokdieren wordt geregistreerd. Reden van uitval is van belang voor de gezondheidsanalyse.	Controleer of dit geregistreerd wordt en op welke wijze. Een uitdraai van het managementprogramma of andere registratie is voldoende. Alleen op de zeugenkaart zonder verdere vastlegging is niet akkoord.	AH
Z03	Poten en klauwen IKB handboek	De conditie van de poten en klauwen van zeugen worden minimaal eenmaal per jaar geïnspecteerd op overmatige belasting, excessieve groei of infectie, met behulp van de gangscore en de klauwencheck. De varkenshouder registreert dit en bespreekt dit jaarlijks met de dierenarts (AG5) .	Controleer of de varkenshouder de bevindingen van de jaarlijkse klauwencheck en gangscore heeft geregistreerd en noteer de data waarop het uitgevoerd is.	AH
Z04A	Staart fokdieren VG04.01IIa	Van een zeug is de staart zodanig gecoupeerd dat er in volwassen stadium minimaal 10cm overblijft.	Controleer van 1 afdeling 10% van de zeugen en gelten op een minimale staartlengte van 10 cm met een minimum van 10 dieren. Indien er minder dan 10 dieren in een afdeling zitten dan een 100% controle. Noteer aantal dieren in afdeling en aantal dieren met afwijkende staartlengte.	HI (bij opzet nieuw koppel) Sanctie boven IKB
Z04B	Staart fokgelten	Voor de fokgelten (<85 kg) geldt bij couperen een straatlengte van 5 cm of meer).	Controleer van 1 afdeling 10% van de fokgelten (<85kg) op een minimale staartlengte van 5 cm met een minimum van 10 dieren. Indien er minder dan 10 dieren in een afdeling zitten dan een 100% controle. Noteer aantal dieren in afdeling en aantal dieren met afwijkende staartlengte.	HI (bij opzet nieuw koppel) Sanctie boven IKB
Z05	Dekstal VH05.02 Vb art 2b.1a	Een gelt of zeug mag individueel gehouden worden vanaf: - een week voor het berekende tijdstip van werpen tot het tijdstip van het werpen. - Vanaf het spenen tot en met 4 dagen na de dag van natuurlijke dekking of KI	Controleer hoe lang de zeugen in de dekstal verblijven en noteer maximaal aantal dagen.	HI Sanctie boven IKB
Z06	Dekgroepen VH05.05 VB art 2aa.1	Bij het samenvoegen van dieren tijdens het spenen / dekken wordt er gelet op agressieve dieren. Er wordt bij de toevoeging aan de groep extra controle gedaan op meerdere momenten gedurende de eerste tijd na samenvoegen.	Controleer of er stabiele groepen aanwezig zijn, of dat er sprake is van agressieve dieren in de groep.	AH

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
		Agressieve dieren worden begeleid en in uiterste nood apart gezet.		
Z07	Mengruimte AANBEVELING	Het tijdelijk (min. 24 uur) in een aparte groep (mengruimte) huisvesten van zeugen na het spenen heeft de voorkeur. De extra of aanvullende ruimte voor het samenstellen van de groep zou moeten beschikken over vluchtvoorzieningen (schotjes / boxen).		
Z08	Oppervlakte per zeug VS2.02 VB art 4.1 VB art 5.2	Het oppervlak is min. 2,25 m ² per zeug, waarvan min. 1,3 m ² dicht als ligruimte. Tot 1 januari 2013, of tot moment van ver- of nieuwbouw is een dichte ligruimte van 0,9 m ² (min. 40% dicht) nog toegestaan. Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag het oppervlak per dier 10% verminderd worden.	Controleer oppervlakte per zeug en noteer deze. Bij twijfel over beschikbare oppervlakte ruimte opmeten.	Schorsing Sanctie boven IKB
Z09	Groepshuisvestingssysteem	Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 zijn groepen van 20 of meer verplicht. De zeugen liggen bij voorkeur in groepen van 20 dieren of meer in een strooiselstal, dan wel op een vloer met voldoende afschot van 1% (1cm/m), of op een bolle vloer.	Noteer aantal zeugen per groep en datum (nieuw- en/of ver-)bouw stal.	NVT bij bestaande stal HI
Z10	Uitfaseren voerligbox (nieuw- en verbouw)	Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 wordt geen gebruik meer gemaakt van voerligboxen.	Controleer bij nieuw- en/of verbouw of er voerligboxen aanwezig zijn.	NTV indien bestaande stal
Z10A	(bestaande stal)	Zolang voerligboxen nog gebruikt worden moet achter de box min. 2 meter vrije ruimte zijn en mogen de boxen rond het voeren nooit langer dan 2 uur afgesloten worden. Er moet voldoende ruimte achter de voerligbox zijn, zodat de zeug normaal uit de box kan komen en zich kan draaien.	Meet vrije ruimte achter 5% van de ligboxen, eventueel op verschillende plaatsen, en noteer deze.	Schorsing
Z12	Vloeruitvoering VS05.02 Vb art 5.3	De vloer is voor minstens 40% dicht.	Meet het % dichte vloer steekproefsgewijs en noteer % dichte vloer.	HI
Z13	Mestplaats	De mestplaats mag bestaan uit geprofileerd metaal of betonrooster. Bij nieuw- en verbouw wordt gekozen voor een dichte vloer (63 Leroux bij aanleg) met	Noteer materiaal mestplaats en bij nieuwbouw aantal Leroux (uit certificaat bij vloer te halen).	Nvt bestaande stallen, Schorsing bij nieuw- en verbouw

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
		gierafvoer, gietijzeren roosters, betonrooster (63 Leroux bij aanleg), of een ingestrooide mestruimte.		
Z14	Voerverstrekking VV03.05 Vb art 11.2	Als de voerverstrekking bij guste en dragende zeugen niet individueel is, worden de dieren bij vreten beschermd door tussenschotjes in de trog. Dit om het opeten van elkaars portie voer zoveel mogelijk te voorkomen.	Bij trogvoeding, controleer op aanwezigheid van tussenschotjes. Noteer of voldaan wordt.	AH, bij 2 ^e constatering HI
Z15	Troglengte	Voer wordt zo aangeboden dat alle zeugen tegelijk kunnen eten. De lengte van de rechte trog bedraagt ten minste 0,30 m.	Meet de troglengte en controleer steekproefsgewijs in de stal bij twijfel. Nvt bij individuele of ad lib voeding.	AH, bij 2 ^e constatering HI

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
	Kraamstal			
K01	Kraamhok AANBEVELING	Het huidige gangbare kraamhok wordt vooralsnog toegestaan. In afwachting van hokontwerpen die de zeug meer vrijheid en bewegingsruimte geven.		
K02	Oppervlak	Het kraamhok is minimaal 3,8 m ² , waarbij de zeug is ingesloten.	Meet van ieder type kraamhok van 1 hok de oppervlakte.	Schorsing
K03	Ligplaats kraamzeug	Als de ligplaats volledig uit rooster bestaat moet deze bestaan uit gecoat metaal, speciaal voor dit doeleinde gegoten metaal of hard kunststof.	Noteer vloermateriaal ligplaats kraamzeug	HI
	Ligplaats kraamzeug AANBEVELING	De ligplaats van de kraamzeug is bij voorkeur grotendeels dicht en bestaat voor de rest uit een metalen rooster. Voor de zeug is stabiliteit en grip bij het opstaan en gaan liggen van belang, en verder is een goede warmteregulatie (met name warmteafvoer) belangrijk.		
K04	Mestplaats zeug	Geprofileerde metaalroosters zijn toegestaan. Bij nieuw- en verbouw moet gekozen worden voor gietijzeren roosters of een dichte betonvloer die bij aanleg 63 Leroux zijn.	Noteer datum nieuw- en/of verbouw en materiaal mestplaats.	NVT indien bestaande stal HI
K05	Nestbouw materiaal AANBEVELING: laatste week voor de verwachte werpdatum wordt nestbouw materiaal verstrekt, conform Vb art 9.3	Zeugen en gelten beschikken in de laatste week voor het werpen over voldoende los materiaal dat voldoet als adequaat nestmateriaal, tenzij dit in verband met de op het bedrijf gebruikte mengmestmethode technisch niet uitvoerbaar is. In ieder geval wordt één dag voor de verwachte	Noteer welk nestbouw materiaal wordt verstrekt.	Nvt. Medio 2012 wordt voorwaarde nader ingevuld.

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
		werpdata nestbouw materiaal verstrekt. Bijvoorbeeld papiersnippers, zaagsel, houtkrullen. De zeug moet het materiaal kunnen vastpakken, oppakken, vervormen, verplaatsen, herschikken en kapot kunnen maken.		
K06	Werpruimte AANBEVELING	Achter de zeug is minimaal 30 cm ruimte om te werpen.		
K07	Afleidingsmateriaal zeug	De zeug krijgt in het kraamhok uiterlijk een dag na afbiggen een stevig touw aangeboden dat ze geleidelijk kapot kan maken. Dan wel er wordt afleidingsmateriaal aangeboden dat volgens de ASG in gelijke mate in afleiding voorziet.	Noteer type afleidingsmateriaal.	HI
K08	Biggenest VS03.02	Alle zogende biggen van een toom hebben samen een afgeschermd ligplaats van 0,6m ² , waarvan de vloer dicht is en waarboven een biggenlamp kan hangen, dan wel vloerverwarming mogelijk is.	Controleer biggenest op aanwezigheid biggenlamp of vloerverwarming en m ² ligplaats. Noteer afwijkingen.	HI
K09A K09B	Overleggen biggen	Om versleping van ziekten te voorkomen mogen biggen alleen binnen de afdeling tot de 3 ^e dag na geboorte worden overgelegd. Overleggen moet geen routine zijn en het gebruik van een kunstzeug mag alleen in uiterste nood tijdelijk in overleg met de dierenarts.	Controleer hokkaarten om onregelmatigheden mbt overleggen te controleren. Noteer onregelmatigheden.	>10% van de biggen na 3 dagen overgelegd: schorsing HI bij meer dan structureel gebruik kunstzeug
K10	Speelruimte biggen Bij nieuw- en verbouw	Om meer speelruimte te hebben en voor het aanleren van normaal gedrag wordt het bij nieuw- en verbouw mogelijk gemaakt dat de biggen in het kraamhok helemaal rond, langs de kanten, kunnen lopen (geen dode hoeken).	Nvt bij bestaande stallen. Bij nieuw- en/of verbouw: controleer of biggen kraamhok volledig rond kunnen lopen.	NVT indien bestaande stal HI
K11	Vast voer	Om aan vast voer te wennen en speenshock tegen te gaan krijgen de zogende biggen vanaf 2 weken enig vast voer of een papje.	Controleer of biggen vanaf 2 weken en ouder vast voer verstrekt krijgen.	HI
K12	Spenen VH05.01	De biggen worden bij voorkeur op 25 dagen of later gespeend.	Controleer en noteer de speenleeftijd van de biggen. De speenleeftijd mag niet minder dan 21 dagen zijn.	HI
	Spenen AANBEVELING	Als de biggen jonger dan 25 dagen worden gespeend is het aan te bevelen dat ze nog enige dagen in het kraamhok blijven om de overgang van het spenen minder abrupt te maken en zo speenshock tegen te gaan.		

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
	Biggen			
BLKB01	Oppervlakte per big	<p>Het minimale hokoppervlak per gespeende big bedraagt: 0,4m²</p> <p>Voor stallen die voor 2003 gebouwd zijn, en sindsdien niet meer zijn verbouwd, geldt een minimum van 0,3m².</p> <p>Bij nieuw- en / of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 1 januari 2013 geldt ook voor deze stallen een minimum van 0,4 m².</p> <p>Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag de oppervlakte per dier 10% minder zijn.</p> <p>Met de hokadministratie en de hokafmetingen kan het oppervlak per dier worden bepaald.</p>	<p>Controleer oppervlakte per dier (aan de hand van hokadministratie en hokafmeting). Noteer oppervlakte per big bij opzet.</p> <p>Controleer bouwjaar stal en of deze verbouwd of herbouwd is. Zo ja, noteer data.</p>	Schorsing
BLKB02	Vloeruitvoering <i>VS04.03</i>	<p>De regelgeving laat huisvesting van gespeende biggen op een volledige roostervloer toe. Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 is de vloer voor 40% dicht en is het dicht vloerdeel ingestrooid of voorzien van vloerverwarming.</p> <p>De mestplaats van de biggen mag bestaan uit glad afgewerkte metaalroosters.</p>	<p>Nvt voor bestaande stallen.</p> <p>Voor nieuw- en/of verbouw: controleer of 40% van de vloer dicht is en deze ingestrooid, dan wel verwarmd is.</p>	AH NVT indien bestaande stal
BLKB02a	Vloeruitvoering	<p>Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 is het dichte vloerdeel ingestrooid of voorzien van vloerverwarming.</p>	<p>Nvt voor bestaande stallen.</p>	AH NVT indien bestaande stal
BLKB04	Voeding	<p>Bij maaltijdvoeding via een trog is de vreetbreedte 18 cm per big.</p>	<p>Noteer voederbreedte per big.</p>	HI
BLKB04a	Voeding	<p>Bij voorraadvoeding is er per 8 biggen minimaal 1 vreetplaats.</p>	<p>Noteer aantal biggen per vreetplaats.</p>	HI
BLKB05	Staart couperen <i>VG04.01IIA</i>	<p>De staartlengte van de gespeende biggen is minimaal 2,5 cm.</p>	<p>Controleer van 1 afdeling 10% van de gespeende biggen op een minimale lengte van 2,5 cm. Indien in een afdeling de groepsgrootte < 10 dieren is, moeten alle dieren gecontroleerd worden. Minimaal 2,5 cm bij de big, betekent een staartlengte bij het vleesvarken (85-110kg) van >5cm.</p>	HI (bij nieuw koppel)
BLKB06	Castratie van biggen	<p>Castratie van biggen is verboden.</p>	<p>Controleer steekproefsgewijs of er geen gecastreerde biggen meer op het bedrijf zijn. (betreft biggen die na de ingangscntrole zijn</p>	Uitsluiting

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
BLKB07	Tandjes knippen <i>VG04.01IIa</i>	Tanden knippen is niet toegestaan.	geboren.) NVT indien geldig attest en plan van aanpak van de dierenarts aanwezig is. Controleer uit 10% van de biggenafdelingen, een of 2 biggen op ingekorte tanden en of er een geldig attest aanwezig is.	AH
BLKB07a	Tandjes slijpen	Slijpen van de tanden van biggen is niet toegestaan.	Slijpen alleen als hiertoe volgens de dierenarts aanleiding is en met een plan van aanpak om te stoppen met slijpen.	AH
BLKB07a1	Attest	Als er tandjes geslepen worden is er een geldig attest van de dierenarts.	Het attest is maximaal 1 jaar geldig.	AH
BLKB07a2	Plan van aanpak	Er is een plan van aanpak van de dierenarts aanwezig om het slijpen van tanden te verminderen of uit te bannen, eventueel als onderdeel van het diergezondheidsplan.	Het plan van aanpak is niet ouder dan 1 jaar.	AH

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
	Vleesvarkens			
V01A	Stabiele groepen <i>Vb art 2a</i>	Vleesvarkens worden in stabiele groepen gehouden en dus niet met onbekende dieren gemengd.	Er wordt gewerkt met stabiele groepen vleesvarkens en niet gemengd met onbekende dieren.	Schorsing
V01B		Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 worden groepen van minimaal 20 vleesvarkens verplicht. Op die manier wordt het makkelijker voor het varken wordt een lig-, activiteiten-, vreet- en mestruimte te onderscheiden.	NVT bij bestaande bouw Bij nieuw- en/of verbouw: Controleer bij 10% van de vleesvarkengroepen of deze uit minimaal 20 vleesvarkens bestaat.	NVT indien bestaande stal Schorsing
V02	Oppervlakte per varken	Om het welzijn van de dieren te verbeteren bedraagt het minimale hokoppervlak per vleesvarken: 1m ² Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag de oppervlakte per dier 10% minder zijn. Splitsen en uitladen zijn niet toegestaan.	Meet van ieder hoktype de oppervlakte.	Uitsluiting
V03A	Vloeruitvoering <i>VS05.02</i>	De vloer is voor minstens 40% dicht. Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 wordt de vloer ingestrooid of is voorzien van vloerverwarming.	Controleer of 40% van het vloeroppervlak dicht is. Noteer afwijkingen.	HI
V04	Mestplaats	De mestplaats mag bestaan uit geprofileerd		

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
	Nieuw- en verbouw	metaal of betonrooster. Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk over 15 jaar, wordt gekozen voor een dichte vloer (63 Leroux bij aanleg) met gierafoer, gietijzeren roosters, betonrooster (63 Leroux bij aanleg), of een ingestrooide mestruimte.		
V05	Voeraanbieding <i>Vb art 11.2</i>	Het voer wordt zo aangeboden dat alle varkens tegelijk kunnen eten. Dat betekent 30 cm troglengte per varken, of trogverdelers.	Controleer troglengte aan de hand van de bouwtekening en controleer steekproefsgewijs in de stal bij twijfel. Noteer afwijkingen.	HI
V05A	Vreetplaatsen	Bij droogvoer is er minstens 1 vreetplaats op 12 vleesvarkens.	Bij nieuw- en verbouw en uiterlijk met ingang van 2025 geldt minstens 1 vreetplaats per 8 dieren.	

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
	Transport			
T00A	Aangeleverde varkens	De aangeleverde varkens zijn afkomstig van bedrijven, welke gecertificeerd zijn voor Beter Leven Kenmerk.	Noteer de UBNs van de aanleverende bedrijven. Fokgelten / beren hoeven hier niet aan te voldoen.	Uitsluiting
T00B	Afnemende varkenshouders	De varkens worden aan de volgende bedrijven geleverd.	Noteer het UBN van de afnemende varkenshouders en/of de afnemende slachterijen. Noteer per afnemer of dit in het kader van Beter Leven kenmerk gebeurt.	HI
T01	Certificering <i>VT02.01a</i>	Voor transport van varkens wordt uitsluitend gewerkt met transporteurs die deelnemen aan een nog nader te bepalen kwaliteitsborging-systeem voor het veetransport. Dierwaardig vervoer schiet tekort.	Nieuw kwaliteitssysteem in ontwikkeling.	Nader in te vullen.
T02	Elektrische veedrijvers	Er worden op het varkensbedrijf en tijdens transport geen elektrische veedrijvers gebruikt.	Controleer of er geen elektrische veedrijvers voorhanden zijn op het bedrijf en noteer met welke alternatieven gewerkt wordt.	HI
T03	Laadlift of laadvloer	Veetransportwagens zijn bij voorkeur uitgerust met een laadlift of een verstelbare laadvloer. Met ingang van 2020 is dit de standaardnorm. Tot 2020 zijn laadkleppen toegestaan met een hoek van maximaal 20% / 11°. Laadvloeren en –kleppen moeten voorzien zijn van klampen tegen uitglijden en zijn voorzien van zijwanden en –spijlen om te voorkomen dat varkens er van		Nader in te vullen.

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
		af kunnen vallen.		
T04	Nuchter VT03.02IIh	De IKB-vleesvarkens worden nuchter afgeleverd. Nuchter betekent dat de laatste voerverstrekking plaatsvindt vóór 16.00 uur op de dag vóór de dag van aflevering.		AH
T05	Transport biggen	Het transport van biggen mag niet langer duren dan 6 uur. Om biggen vitaler af te leveren, vindt transport van biggen bij voorkeur en in elk geval vanaf 2020 nog uitsluitend plaats met gesloten, klimaatgestuurde veewagens. (Dit scheelt in luchtwegaandoeningen en in diarree en daarmee in antibioticagebruik, en om stress als gevolg van grote temperatuurverschillen tegen te gaan.)	Transportduur blijkt uit transportdocumentatie in de administratie. Deze documentatie moet minstens een jaar bewaard worden. De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier. Noteer adres herkomstbedrijf.	Uitsluiting
T06	Transportduur vleesvarkens	Het transport van vleesvarkens mag niet langer duren dan 8 uur.	De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier. Noteer adres slachterij.	Uitsluiting
Aanvullend				
001	Aantal dieren	Tijdens de jaarlijkse controle worden per diercategorie het aantal dieren vastgelegd.	Noteer aantal plaatsen ongeacht het aantal aanwezige dieren. Volgens opgaaf varkenshouder.	-
002	Aantal zeugen- en geltenplaatsen	Het aantal zeugen- en geltenplaatsen is:	Noteer aantal dierplaatsen en aantal aanwezige dieren.	-
003	Aantal beren	Het aantal berenplaatsen is:	Noteer aantal dierplaatsen en aantal aanwezige dieren.	-
004	Aantal vleesvarkensplaatsen	Het aantal vleesvarkensplaatsen is:	Noteer aantal dierplaatsen en aantal aanwezige dieren.	-
005	Aantal opfokplaatsen	Het aantal opfokplaatsen voor zeugen en/of beren is:	Noteer aantal dierplaatsen en aantal aanwezige dieren; let op alleen opfok.	-
006	Oppervlakte dichte vloer VS05.02	De minimale oppervlakte van de dichte vloer bedraagt 40% van totale oppervlakte (inclusief plateau).	Een aaneengesloten stuk vloer waarop minimaal 1 varken uitgestrekt kan liggen, geldt als dichte vloer. Wafelroosters voldoen niet aan de eis. De certificerende instantie beoordeelt aantoonbare knelgevallen individueel. Knelgevallen komen aantoonbaar voort uit overmacht en er is een duidelijke periode waarbinnen het wel gerealiseerd is.	Schorsing

	Aspect	Criterium	Interpretatie / controle	Sanctie
007	Ongediertebestrijding VH07.01I	Ongediertewering en -bestrijding vindt plaats door een erkend bedrijf.	Noteer naam ongediertebestrijdingsbedrijf.	AH
008	Ongediertebestrijding VH07.01II	Ongediertewering- en bestrijding wordt registreert (soort ongedierte, gebruikte middel, waar en met welke regelmaat).	Noteer laatste datum ongediertebestrijding.	AH
009	Middelen ongediertebestrijding VH07.02	Alleen toegelaten middelen worden gebruikt voor ongediertewering en ongediertebestrijding.	Raadpleeg de meest actuele lijst van toegelaten ongediertewerings- en bestrijdingsmiddelen in de databank van College voor Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB www.ctb-wageningen.nl)	AH

Bijlage:

Mogelijke oorzaken van staartbijten en mogelijke maatregelen binnen bestaande huisvestingssystemen zonder stro of ander strooisel om hier iets aan te doen zijn o.a. de volgende:

Mogelijke oorzaak	Mogelijke aanpak
Algemeen	Bij staartbijtproblemen dagelijks een handje stro per varken geven.
Het klimaat is niet optimaal	Oorzaak wegnemen, zo nodig na onderzoek klimaatdeskundige.
De voeding is niet optimaal	<ul style="list-style-type: none"> - Met voeradviseur kijken of het voer wel voldoende aan voedings- en gedragsbehoeften tegemoet komt. - Competitie om voer verminderen door de vreetruimte per dier en/of het aantal vreetplaatsen te vergroten.
Ziekte	Extra opletten op signalen van staartbijten.
Veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> - Schotje in hok plaatsen waar varken zich voor bijten kan verschuilen. - Notoire bijter uit hok verwijderen.